

Gjennombrudd for raskere behandling av psykiske lidelser

Gjennombruddsprosjektet om tidlig oppdagelse og behandling av førstegangpsykose kan vise til lovende resultater.

Psykiske lidelser rammer særlig unge mennesker: 75% av slike lidelser debuterer før fylte 25 år. Statistikken viser en foruroligende økning i antall unge uføretrygdede på grunn av psykiske lidelser, til tross for en betydelig ressursøkning til dette helsefeltet de siste årene.

– Hvorfor er det slik?

– Mye av svaret på utfordringen ligger nettopp i det som har vært dette gjennombruddsprosjektets hovedformål: Raskere behandling og bedre og mer tilpasset behandling, sier leder av prosjektets ressursgruppe og tidligere leder av Norsk psykiatrisk forening Jan Olav Johannessen.

Jo før, jo bedre

Gjennombruddsprosjektet har vært forankret i et samarbeid mellom Sykepleierforbundet, Fagforbundet, Mental Helse, Legeforeningen og foreningsleddene Norsk psykiatrisk forening og Norsk barne- og ungdomspsykiatrisk forening.

Det tar lang tid å overføre ny kunnskap fra forskning til klinisk praksis, mange hevder at det tar over ti år. Både norsk og internasjonal forskning har de siste to ti-årene vist at man oppnår bedre resultater ved tidligere behandling. I tillegg har flere undersøkelser vist at tidspunktet for behandlingsstart er like viktig for utfallet som selve kvaliteten på behandlingen.

– Begge deler er selvsagt viktig. Ved tidlig oppdagelse og behandlingsstart av psykoselidelser får man en vinn-vinn-vinn-situasjon: Pasienten er mindre syk når vedkommende kommer til behandling, pro-

Psykiske lidelser rammer særlig unge mennesker. Illustrasjonsfoto Colourbox

gnosen blir bedre, samfunnsomkostningene blir lavere og belastningen for pårørende blir mindre, forklarer Johannessen.

Fra to år til fire uker

Likevel er det fremdeles slik over store deler av landet at «Varighet av ubehandlet psykose» (VUP), det vil si den tiden det tar fra psykosesammenbruddet til behandlingsstart, er i gjennomsnitt to år. Men forskning og klinisk praksis har vist at det er mulig å redusere VUP til fire uker.

Totalt 25 delprosjekter hos 23 behandlingssenheter over hele landet har på ulikt vis sett på hvordan man kan redusere ventetider og tilby bedre og mer tilpasset behandling. Behandlingsenhetene har samarbeidet med kommunehelsetjenesten og skolen. Mer enn 100 dedikerte medarbeidere har lært seg en systematisk metode, (statistisk prosesskontroll) for evaluering og kvalitetssikring av behandlingstilbudet.

– Prosjektet har altså gitt flere gevinster. Viktige deler av helsetjenesten har nå kompetanse i kvalitetssikring, sier Johannessen.

Fortsatte målinger etter ett år

Dette gjennombruddsprosjektet skiller seg fra tidligere prosjekter som Legeforeningen har gjennomført ved at

– alle forbedringsteamene forpliktet seg til

å fortsette med målinger av eget kvalitetsarbeid i ett år etter den egentlige prosjektperioden

- det ble gjennomført en fellessamling etter ett år, der teamene redegjorde for sine resultater gjennom året
- International Research Institute of Stavanger (IRIS, tidligere Rogalandforskning) fulgte gjennombruddsprosjektet og utførte to studier (én i selve prosjektperioden og én det påfølgende året). Rapportene fra IRIS er tilgjengelige på nettet. Funnene lover godt for prosjektet

Faglig utviklingsarbeid krever ressurser, tar tid og må forankres i ledelsen. Flere av slutt-rapportene beskriver hvordan forbedringsteamene er blitt mer faglig bevisste gjennom forbedringsarbeidet, mer systematiske i arbeidet med pasientene, bedre til å dokumentere og mer oppmerksomme på nytten av å gjøre målinger.

– Den store utfordringen nå er å ta vare på forbedringene som er oppnådd samtidig som man sørger for at systematisk forbedringsarbeid generelt blir en naturlig del av virksomheten, sier Jan Olav Johannessen.

Knut E. Braaten

knut.braaten@legeforeningen.no
Kommunikasjonsavdelingen

Jan Olav Johannessen. Foto Cecilie Bakken